

PROGRAMMA
ZATERDAG 23 SEPTEMBER 2023

ROSSINI

PETITE MESSE SOLENNELLE

VOORSCHOTENS KAMERKOOR
O.L.V. NICO PHILIPP HOVIUS

www.voorschotenskammerkoor.nl

goflow
cares

OPTICIENS

Programma

G. ROSSINI - PETITE MESSE SOLENNELLE

1. Kyrie
2. Gloria
3. Gratias
4. Domine Deus
5. Qui tollis
6. Quoniam
7. Cum Sancto Spiritu

Pauze

8. Credo
9. Crucifixus
10. Et Resurrexit
11. *Preludio religioso*
12. Sanctus
13. Et Salutaris
14. Agnus Dei

Uitgevoerd door

NICO PHILIPP HOVIUS	<i>dirigent</i>
VOORSCHOTENS KAMERKOOR	<i>koor</i>
ARLEEN VAN WIJLAND	<i>sopraan</i>
EMMA BROWN	<i>alt</i>
CHARLES HENS	<i>tenor</i>
MATTHIJS MESDAG	<i>bas</i>
ROB NEDERLOF	<i>piano</i>
WOUTER HARBERS	<i>harmonium</i>

Voorwoord

Gioachino Antonio **Rossini** werd geboren op 23 februari 1792 in Pesaro. Muziek werd hem met de paplepel ingegoten; zijn vader was hoornist en zijn moeder zangeres. Al vroeg bleek hij een zeer groot talent voor muziek te hebben en schreef op jonge leeftijd al sonates en voltooide zijn eerste opera *Demetrio e Polibio* in 1806 toen hij veertien jaar oud was.

In datzelfde jaar werd hij toegelaten aan het conservatorium van Bologna waar hij cello en compositie studeerde.

Hij componeerde veertig opera's en de laatste, Willem Tell, voltooide hij op 37-jarige leeftijd.

Door de dood van zijn moeder en het steeds veranderende politieke klimaat om hem heen, had Rossini weinig werklust meer over en inmiddels had hij genoeg geld verdiend om zich de rest van zijn leven geen zorgen meer te hoeven maken.

In 1842 schreef hij zijn laatste grote meesterwerk, het *Stabat Mater*. Daarna heeft hij nog wel enkele vocale en pianowerken gecomponeerd totdat hij in 1863 een opdracht kreeg van graaf Michel-Frédéric Pillet-Will om een mis te schrijven die uitgevoerd kon worden in zijn privékapel. Hieraan ontleent de mis ook de naam Petite Messe. Het is geschreven voor een klein gezelschap bestaande uit twee pianisten, een harmoniumspeler en twaalf zangers. De duur, zo'n 85 minuten, is zeker niet klein!

Rossini heeft het een extra religieuze lading willen geven door te kiezen voor een **vierstemmige** mis, begeleid door **drie** instrumenten en gezongen door **twaalf** zangers bestaande uit **drie** seksen. (In die tijd sprak men van drie seksen: mannen, vrouwen en castraten.)

Rossini benoemde het werk zijn laatste 'oudedagszonde' en wilde niet dat het werd uitgegeven. Na zijn dood, in 1869, is het gelukkig alsnog uitgegeven.

Rossini besluit zijn partituur met de volgende tekst:

***Lieve God, hier is het, de arme, kleine mis.
Is het werkelijk heilige muziek of heb ik heiligschennende muziek
gecomponeerd?
Ik ben geboren voor de opera buffa, zoals u weet.
Wees dus gezegend en schenk mij het paradijs.***

In de uitvoering van vanavond wijk ik af van de bezetting die Rossini voor ogen had. Ik heb gekozen voor één piano en harmonium als begeleiding aangezien beide pianopartijen ook door één pianist gespeeld kunnen worden. Daarnaast zijn er vier afzonderlijke solisten en een kamerkoor, dus ook van de vocale bezetting van twaalf zangers wordt afgeweken. En met de dood van de laatste castraat, Alessandro Moreschi in 1922, blijft er enkel de mogelijkheid van twee seksen over.

Nico Philipp Hovius

Met dank aan onze sponsors:

**Goflow
Bentley Opticiens**

Dirigent: Nico Philipp Hovius

Nico Philipp Hovius dirigeert het Voorschotens Kamerkoor sinds 1990. Hij studeerde schoolmuziek, koor- en orkestdirectie aan het Sweelinck Conservatorium te Amsterdam. Verder studeerde hij compositie bij Niek Verkrusen.

Orkestdirectie volgde hij bij Joop van Zon en voor koordirectie had hij o.a. les van specialisten als Paul van Nevel (oude muziek), Jos van Veldhoven (barok) en Huub Kerstens (moderne muziek).

Naast het Voorschotens Kamerkoor dirigeert hij ook het Polluxensemble, het Toonkunstkoor Hilversum en Alegria Amstelveen.

Ook wordt hij regelmatig gevraagd als gastdirigent voor koorreizen. Hij dirigeerde in vele Europese steden zoals Berlijn, Riga en Praag. In 2019 voerde hij *The Armed Man* van Karl Jenkins uit in St. Petersburg.

Voor het Voorschotens Kamerkoor componeerde hij *Song of Solomon* (1999) en -ter gelegenheid van zijn 25-jarig dirigentschap- de *Cantate Faust van Waardenburg* (2015). Daarnaast heeft hij vele koorwerken geschreven in samenwerking met zijn vaste tekstschrijver Gert Jan Slump, waaronder een aantal buurtcantates voor de Staatsliedenbuurt in Amsterdam.

Sopraan: Arleen van Wijland

Sopraan Arleen van Wijland behaalde in 2001 haar diploma klassiek solozang aan het Koninklijk Conservatorium te Den Haag waar zij werd gecoacht door Maria Acda. Ze volgde lessen en masterclasses bij o.a. Diane Forlano, Barbara Pearson, Lucienne Bouwman en Meinard Kraak. Momenteel wordt ze gecoacht door Mariëtte Witteveen.

Na haar opleiding heeft Arleen veel in professionele koren en ensembles gezongen. Ze maakt deel uit van Bachkoor Holland en het koor van de Nationale Reisopera en werkt met dirigenten als Roy Goodman, Jan Willem de Vriend en Gijs Leenaars.

Van daaruit heeft ze zich verder ontwikkeld als solist en wordt ze regelmatig gevraagd in het oratoriumvak bij verschillende koren en orkesten. Zo trad ze meerdere keren op als solist in samenwerking met het Concertgebouw Kamerorkest en het Holland Symfonie Orkest. Ook soleerde ze o.a. met The Bach Choir of the Netherlands in de *Matthäus Passion* van Bach en het *Requiem* van Mozart, met Toonkunstkoor Hilversum zong ze o.a. *The Armed Man (a mass for peace)* van Jenkins en *Messiah* van Handel en met het Nieuwegeins Kamerkoor het *Magnificat* van Rutter.

Ook in de meer intieme setting van de kamermuziek is Arleen actief. Ze verzorgt liedrecitals samen met pianist Charlie Bo Meijering en ze maakt deel uit van het Bernini ensemble (sopraan, mezzosopraan, (kist-)orgel en cello). Het Bernini ensemble focust zich op prachtige Italiaanse Barok muziek en geeft kamermuziekconcerten door heel Nederland.

Alt: Emma Brown

De Engelse Emma Brown begon al jong met zingen in de diverse lokale koren van haar geboortestad Nottingham. Haar krachtige stem zorgde ervoor dat ze al snel naam maakte als een sterke solozangeres. Op haar achttiende kreeg ze een volledige beurs aangeboden voor de Royal Academy of Music in Londen, maar ze koos ervoor om muziek te gaan

studeren aan de Universiteit van Cambridge. Daar trad ze op met de Cambridge University Opera Society, de Cambridge University Musical Theatre Society, en als een oratorium-solozangeres voor diverse koren.

Emma verhuisde naar Nederland om zang en compositie te studeren aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag. Ze zong voor De Nederlandse Opera en in vele oratoria, waaronder Jenkins' *The Armed Man*, Duruflé's *Requiem*, Bachs *Matthäus Passion*, Händels *Messias*, Mozarts *Requiem*, Verdi's *Requiem* en Vivaldi's *Gloria* en *Magnificat*.

Emma zingt internationaal en zeer regelmatig ook voor goede doelen. Ze trad op in Mongolië en Vietnam met wezen en straatkinderen voor de Christina Noble Children's Foundation, en in Nepal voor de Gurkha Welfare Trust.

Emma zingt door heel Europa bij herdenkingsplechtigheden. In 2019 zong ze in aanwezigheid van King Charles bij de vijfenzeventigste herdenking van D-Day. In 2018 en tijdens de honderdste verjaardag van de wapenstilstand van de Eerste Wereldoorlog, zong ze de officiële Amerikaanse ceremonie. Eerder dit jaar zong Emma voor Prinses Margriet bij de herdenking van de Stichting Koopvaardijpersoneel. Ook zong ze tijdens de Duitse 'Volkstrauertag' herdenkingsceremonie in Nederland waar voor het eerst de opperrabbin aanwezig was.

Tenor: Charles Hens

Charles Hens is een avontuurlijke en veelzijdige opera- en concertzanger. Hij zong als solist met groot succes in operaproducties en concerten op (inter)nationale podia waaronder New York, Belgrado, Bangkok, Tokyo, Amsterdam en Barcelona onder leiding van dirigenten als Peter Eötvös, Reinbert de Leeuw, Ingo Metzmacher, Ed Spanjaard, David Porcelijn, Winfried Maczewski,

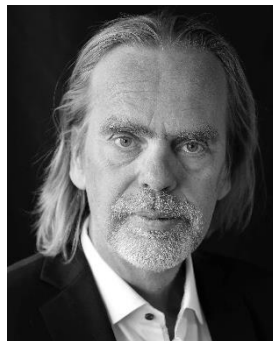
Hartmut Haenchen, Somtow Sucharitkul en Micha Hamel.

Met de band Mechanical Duck speelde hij de voorstelling *Liebeskrank*, waarin de klassieke liederen van Schubert werden uitgevoerd in een Jazzrock jasje. Van 2017 t/m 2019 was hij te horen als Don José in de voorstelling *Carmen Revisited* van Tania Kross waarmee hij door Nederland tourde.

Naast zijn werk als zanger is Charles theatermaker en regisseur. Hij is artistiek leider van Opera Theater Amsterdam. Met OTA maakte hij in 2015 de voorstelling *Wolven*, waarin jonge mannen uit de reclassering opera-aria's van Richard Wagner zongen, begeleid door een symfonieorkest van 80 man. In 2016 maakte OTA de voorstelling *Tegenstanders | een Requiem*, en in 2021 maakte hij *Anderhoofd* over het gevecht met de waanzin, met 14 spelers die persoonlijke ervaring hadden met psychoses. Van deze voorstelling verscheen ook een boek (*Anderhoofd-de verhalen*) en een podcast (*Anderhoofd-de podcast*). Charles is dirigent van het *Anderhoofd-koor*, voor mensen die leven met psychose, en werkt aan *Atlas*, een totaaltheaterinstallatie over wat wij allemaal met ons meedragen.

Bas: Matthijs Mesdag

Na een jeugd in een muzikaal gezin studeerde Matthijs Mesdag solozang aan het Sweelinck Conservatorium Amsterdam bij Margreet Honig. Daarna volgden lessen aan de Britten-Pears School for advanced musical Studies te Aldeburgh GB bij Anthony Rolfe-Johnson, Sarah Walker en Diane Forlano, en in Parijs bij de Amerikaanse bariton David Pittman-Jennings. Recent is hij gecoacht door Brian Masuda.

Vanaf de oprichting in 1992 tot 2014 heeft Matthijs deel uitgemaakt van het Amsterdam Baroque Choir van Ton Koopman, waar hij als solist en ensembleszanger meewerkte aan de registratie van alle Bach-cantates en als solist aan de CD-opname van Mozarts *Krönungsmesse* en *Vesperae Solennes de Confessore*.

Zijn drukke praktijk als solist met concerten in Nederland, Duitsland, België, Frankrijk en Finland, wordt gevuld met de grote oratoria van Bach, Händel, Haydn en Mendelssohn, cantates en operaconcerten. Daarnaast werkt hij bij het koor van de Nationale Opera, waar hij onder meer ensemblerollen vervulde in *Tea* van Tan Dun, *Die Soldaten* van Bernd Alois Zimmermann, *Raaff* van Robin de Raaff en in de videoproductie *In Nabijheid*.

Enkele van de operarollen die hij speelde zijn Hans in de premiereproductie van *Een Job van onze tijd* van Wim de Ruijter, Aeneas in *Dido and Aeneas* in Wiltshire GB en recent Betto in *Gianni Schicchi* in de verfilming door Opera Spanga en Enrico in Lucia de Lammermoor.

Verder verzorgt hij liedrecitals, ook voor de “Vereniging Vrienden van het Lied”, in samenwerking de pianisten Vaughan Schlepp en Elizabeth Ford.

Piano: Rob Nederlof

Rob Nederlof studeerde orgel (bij Maurice Pirenne), piano (bij Alexadru Hrisanide) en klavecimbel (bij Gerard Dekker) aan het Brabants Conservatorium (thans AMPA) te Tilburg. Hij sloot zijn drie studies af met het behalen van maar liefst zes diploma's: Docerend én Uitvoerend Musicus Piano, Orgel en Klavecimbel.

Rob volgde diverse meesterscursussen voor orgel in binnen- en buitenland o.a. bij Bernard Lagacé, Albert de Klerk, Piet Kee, Luigi Tagliavini. Tevens studeerde hij een jaar bij Prof. Gisbert Schneider aan de Folkwang Hochschule te Essen (Duitsland).

In de loop der jaren concerteerde Rob in vele bekende concertzalen en kerken in heel Europa (onder andere Smetana-zaal en Rudolfinum in Praag, Berliner Dom, Thomaskerk Leipzig, St. Bavokerk Haarlem, Hofkapel Schönnbrunn, Dom van Salzburg Wenen, Cappella St. Petersburg, Concertgebouw Amsterdam). Ook heeft hij meegewerkt aan een groot aantal CD-opnames en is hij regelmatig te beluisteren en te zien op radio en televisie.

Rob Nederlof is sinds 1983 als docent piano, orgel en klavecimbel verbonden aan Factorium Tilburg, Podiumkunsten. Verder is hij organist van de Petrus en Pauluskerk en van de Heuvelse kerk in Tilburg. In zijn woonplaats Goirle is hij organist van de Sint Jan.

In 2021 is hij benoemd tot Stadsorganist van Tilburg.

Harmonium: Wouter Harbers

Wouter ontving vanaf zijn negende orgelles van onder meer Dick Sanderman en Peter Eilander. Vanaf zijn 18e kwam daar privéles koördirectie bij Patrick van der Linden bij, en ruim een jaar later volgden pianolessen van de Russische pianiste Olga Malkina en Bernhard Touwen. Hij ontving masterclasses van o.a. Wibi Soerjadi.

In 2005 debuteerde Wouter als pianist in een recital met bariton Kees van Bochove. Samen namen ze in 2008 *Schwanengesang* van Schubert op cd op.

In 2011 won Wouter het EMG-concours. Cd *Winnaars*, met muziek van de twee finalisten van het concours, verscheen in 2012. In datzelfde jaar debuteerde Wouter op Radio 4, waar hij 'nieuwe ster aan het pianofirmament' genoemd werd, en speelde hij voor een zaal met 1800 jongeren en premier Mark Rutte.

Vanaf 2013 bouwde Wouter eigen concertseries op die hij inmiddels heeft in Zeist, Amersfoort, Putten, Breda, Zwolle, IJhorst en Zaandam. Hij voerde Chopins Eerste Pianoconcerto meer dan 10 keer uit in Nederland en Spanje. Daarnaast speelde hij Concerto's van o.a. Bach, Beethoven en Haydn. Op 23 december 2019 debuteerde Wouter in de Kleine Zaal van Het Concertgebouw te Amsterdam.

In 2014 zetten vijftien pianisten op zijn initiatief alle 21 nocturnes van Chopin op cd. Verder bracht hij het album *Romance* uit in 2015, het eerste pianoconcert van Chopin in 2017 (met het professionele Ars Musica Orkest) en in 2018 *Sounds of Silence*, samen met Strijkkwartet Romance. In de zomers van 2020 en 2021 nam hij soloalbums in de Grote Zaal van Het Concertgebouw te Amsterdam op.

Rossini - Petite Messe Solennelle

1. Kyrie

Kyrie eleison.
Christe eleison.
Kyrie eleison.

Heer, wees genadig.
Christus, wees genadig.
Heer, wees genadig.

2. Gloria

Gloria in excelsis Deo
et in terra pax hominibus
bonae voluntatis.

Eer aan God in den hoge
en op aarde vrede voor de mensen
van goede wil.

Laudamus te, benedicimus te,
adoramus te, glorificamus te.

Wij loven U, wij prijzen U,
wij aanbidden U, wij verheerlijken U.

3. Gratias

Gratias agimus tibi
propter magnam gloriam tuam.

Wij danken U
voor Uw grote heerlijkheid.

4. Domine Deus

Domine Deus, Rex coelestis,
Deus Pater omnipotens.
Domine Fili unigenite,
Jesu Christe, Domine Deus,
Agnus Dei, Filius Patris.

Heer God, hemelse Koning,
God almachtige Vader.
Heer, eniggeboren Zoon,
Jezus Christus, Heer God,
Lam Gods, Zoon van de Vader.

5. Qui tollis

Qui tollis peccata mundi,
miserere nobis.
Suscipe deprecationem nostram.
Qui sedes ad dexteram Patris,
Miserere nobis.

U die de zonden van de wereld wegneemt,
heb medelijden met ons.
Aanvaard onze smeekbede.
U die aan de rechterhand van de Vader zit,
Heb medelijden met ons.

6. Quoniam

Quoniam tu solus sanctus,
Tu solus Dominus,
Tu solus altissimus, Jesu Christe.

Want U alleen bent heilig,
U alleen de Heer,
U alleen de hoogste, Jezus Christus.

7. Cum Sancto Spiritu

Cum sancto Spiritu,
in gloria Dei Patris,
amen.
Gloria in excelsis Deo, amen.

Met de Heilige Geest,
in de heerlijkheid van God de Vader,
amen.
Eer aan God in den hoge, amen.

Pauze

8. Credo

Credo in unum Deum,
Patrem omnipotentem,
Factorem coeli et terrae,
visibilium omnium et invisibilium.

Ik geloof in één God,
de almachtige Vader,
de Maker van hemel en aarde,
van alle zichtbare en onzichtbare dingen.

Credo in unum Deum,
et in unum Dominum,
Jesum Christum,
Filius Dei, unigenitum,
et ex Patre natum
ante omnia saecula.

Ik geloof in één God,
en in één Heer,
Jezus Christus,
de Zoon van God, eniggeboren,
en uit de Vader geboren
voor het begin der tijden.

Credo in unum Deum,
Deum de Deo, lumen de lumine,
Deum verum de Deo vero,
genitum, non factum,
consubstantiali Patri,
per quem omnia facta sunt,
qui propter nos homines
et propter nostram salutem
descendit de coelis,
et incarnatus est de Spiritu Sancto

Ik geloof in één God,
God uit God, licht uit licht,
een ware God uit een ware God,
geboren, niet gemaakt,
één in wezen met de Vader,
door Wie alles gemaakt is,
Die voor ons, mensen,
en voor ons heil
is afgedaald uit de hemel,
en vanuit de Heilige Geest vlees geworden is

ex Maria virgine,
et homo factus est.

uit de maagd Maria,
en mens geworden is.

9. Crucifixus

Crucifixus etiam pro nobis,
sub Pontio Pilato passus
et sepultus est.

Hij is ook voor ons gekruisigd,
onder Pontius Pilatus heeft Hij geleden
en is Hij begraven.

10. Et resurrexit

Et resurrexit tertia die,
secundum Scripturas,
et ascendit in coelum.

En Hij is op de derde dag opgestaan,
volgens de Schriften,
en Hij is ten hemel gestegen.

Sedet ad dexteram Patris,
et iterum venturus est
cum gloria,
iudicare vivos et mortuos,
Cuius regni non erit finis.

Hij zit aan de rechterhand van de Vader,
en Hij zal opnieuw komen
in heerlijkheid,
om de levenden en de doden te beoordelen;
aan Zijn rijk zal geen einde komen.

Et in Spiritum Sanctum,
Dominum et vivificantem,
Qui ex Patre Filioque procedit,
Qui cum Patre et Filio
simul adoratur et conglorificatur,
Qui locutus est per prophetas.

En ik geloof in de Heilige Geest,
Die Heer is en leven geeft,
Die voortkomt uit de Vader en de Zoon,
Die met de Vader en de Zoon
samen aanbeden en verheerlijkt wordt,
Die door de profeten gesproken heeft.

Et unum sanctam catholicam,
et apostolicam ecclesiam.

En in één heilige, katholieke
en apostolische kerk.

Confiteor unum baptisma
in remissionem peccatorum
et exspecto resurrectionem
mortuorum
et vitam venturi saeculi.
Amen.

Ik erken één doop
ter vergeving van de zonden
en ik verwacht de wederopstanding
van de doden
en het leven van het volgende tijdperk.
Amen.

In unum Deum credo.

Ik geloof in één God.

11. *Preludio religioso*

12. Sanctus

Sanctus, Sanctus, Sanctus,
Dominus Deus Sabaoth.

Heilig, heilig, heilig,
is God, Heer der legerscharen.

Pleni sunt coeli et terra
gloria tua.
Osanna in excelsis.

Vol zijn hemel en aarde
van Uw heerlijkheid.
Hosanna in den hoge.

Benedictus qui venit
in nomine Domini.
Osanna in excelsis.

Gezegend is hij die komt
in de naam van de Heer.
Hosanna in den hoge.

13. O Salutaris

O Salutaris hostia
quae coeli pandis ostium,
bella premunt hostilia.
Da robur, fer auxilium.

O heilzaam offer
dat de toegang tot de hemel opent,
oorlogen met de vijand brengen ons in het nauw.
Geef kracht, verschaft hulp.

14. Agnus Dei

Agnus Dei,
Qui tollis peccata mundi,
miserere nobis.
Dona nobis pacem.

Lam Gods,
Die de zonden van de wereld wegneemt,
heb medelijden met ons.
Geef ons vrede.

A photograph of a piece of aged, yellowed paper with handwritten text in French. The text is written in a cursive script and reads: "L'œuvre terminée cette pauvre petite Mefie". The paper appears to be a flyleaf or a page from an old book, with some staining and wear visible.

Voorschotens Kamerkoor

Het Voorschotens Kamerkoor is een gezellig koor waar al sinds 1974 met veel plezier gezongen wordt. Dit doen wij sinds 1990 onder de bevoegen leiding van Nico Philipp Hovius. Ons repertoire is zeer gevarieerd. We zingen kamerkoormuziek vanaf de Renaissance tot de moderne tijd. Zo voeren we ook regelmatig stukken uit die Nico zelf heeft gecomponeerd. Het koor telt ruim dertig leden en repeteert wekelijks op woensdagavond van 20:00 tot 22:00 in het Praethuus.

Contact: secretaris@voorschotenskamerkoor.nl

Sopranen

Jacqueline Bos
Caro Brumsen
Mary Carmichael
Margriet van der Geest
Froukje Harkes
Gerry Hinloopen
Marjan van Leeuwen
Deborah Moy
Petruța Păcuraru-Huizenga
Harriet Putter
Lineke Stoop

Alten

Karin van Ee
Willy Huijding
Marrie Kardol
Anja van der Krogt
Hanny van Leeuwen
Tineke van Oosten
Corine Stolk
Jitske Visser
Mary de Vries

Tenoren

Ralph Dykstra
Anton Ehren
Matthijs Frankena
Rolf Harkes
Annemiek Waterborg

Bassen

Richard Heij
Jaap Hinloopen
Erik Jansen
Paul Koole
Stefan Norbruis
Dirk Stolk
Jan Stolk

goflow
cares

